

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžso/54/2014
Identifikačné číslo spisu:	7013201454
Dátum vydania rozhodnutia:	17.06.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7013201454.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Petra Paludu, v právnej veci žalobcu: H. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XXX, B., zastúpený JUDr. Ladislavom Csákóom, advokátom, AK so sídlom v Rožňave, Hviezdoslavova 4, proti žalovanej Sociálnej poisťovni, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8 - 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo dňa 3. októbra 2013, číslo: 40509-2/2013-BA, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/226/2013-45 zo dňa 2. apríla 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/226/2013-45 zo dňa 2. apríla 2014 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. 40509-2/2013-BA zo dňa 3. októbra 2013 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Konanie na súde I. stupňa

Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/226/2013-45 zo dňa 2. apríla 2014 bola zamietnutá žaloba o preskúmanie rozhodnutia žalovanej č. 40509-2/2013-BA zo dňa 3. októbra 2013, ktorým žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne pobočky Liptovský Mikuláš (ďalej len prvostupňového správneho orgánu) č. 200-008494-CA02/2013 zo dňa 18. júla 2013, ktorým pri dočasnej pracovnej neschopnosti vzniknutej dňa 25. júna 2008 priznáva pánu H. F. za prvé tri dni dočasnej pracovnej neschopnosti nemocenské vo výške 5,02100594 EUR za deň a za ďalšie dni dočasnej pracovnej neschopnosti do 23. júna 2009, t. j. do konca podporného obdobia, vo výške 11,04631000 EUR za deň s tým, že nárok na výplatu nemocenského za celé toto obdobie je podľa § 114 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. premlčaný.

Krajský súd rozsudok odôvodnil tým, že z obsahu administratívneho spisu nevyplyva, že by sa žalobca v

roku 2009 písomným podaním adresovaným na príslušnú pobočku SP obrátil so žiadosťou o nárok na nemocenské dávky; takáto žiadosť bola doručená Sociálnej poisťovni, pobočke Liptovský Mikuláš až dňa 31.05.2013 spolu s hlásením úrazu na účely nemocenského a potvrdením o dočasnej PN I. A., II. A. Tvrdenie žalobcu, že v roku 2009 niekoľkokrát komunikoval s pracovníkmi Sociálnej poisťovne, aby mu vyplátili nemocenské dávky je nepreukázateľné. Žalobca nepreukázal, že doručil Sociálnej poisťovni diel II. A Potvrdenia o dočasnej práceneschopnosti, tvrdil iba, že Sociálna poisťovňa mala k dispozícii diely I. A a IV. A tohto potvrdenia, kde je uvedené, že bol v tom čase evidovaný na úrade práce sociálnych vecí a rodiny ako nezamestnaný. Súd preto dospel k záveru, že žalobca neunesol dôkazné bremeno na preukázanie tvrdenia, že žiadosť o priznanie nemocenských dávok doručil pobočke Sociálnej poisťovne včas.

O trovách konania súd rozhodol podľa ust. § 250k ods. 1 prvá veta O.s.p. tak, že neúspešnému žalobcovi ich náhradu nepriznal.

II.

Odvolaie a vyjadrenie k nemu

Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie, ktoré odôvodnil tým, že rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Rozhodnutie krajského súdu vychádza zo skutočnosti, že žalobca bol v dôkaznej núdzi pri preukazovaní doručenia žiadosti o priznanie nemocenských dávok podľa § 186 ZoSP. Žalobca opakovane zdôrazňuje, že pracovný úraz utrpel ešte dňa 04.06.2008 v Bratislave. Po ošetrovaní a následnej hospitalizácii v Rožňave sa od začiatku, pokiaľ mu to zdravotný stav dovoľoval, domáhal svojich nárokov v pobočke Sociálnej poisťovne. Žiadosť o priznanie nároku na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia mu bola zamietnutá, preto sa ho musel dožadovať súdnou cestou, nakoľko jeho zamestnávateľ popieral existenciu pracovného pomeru, a tým aj vznik pracovného úrazu. Poukázal na vyjadrenie žalovaného k žalobe, podľa ktorého II. diel potvrdenia - žiadosť o nemocenské o úrazový príplatok odovzdajú zamestnanci prostredníctvom svojho zamestnávateľa, čo v jeho prípade vzhľadom na postoj zamestnávateľa nemohlo byť realizované. Žalované správne orgány napriek právoplatným rozhodnutiam vo veci nekonali, v čom vidí šikanózne konanie. Práve z dôvodu spochybňovanej existencie pracovného pomeru mu zrejme pracovníčky Sociálnej poisťovne tvrdili, že nemá nárok na nemocenské a odmietli mu vydať potrebné tlačivo. Potvrďuje to aj vyjadrenie žalovanej k žalobe, že žalobca nebol v roku 2009 evidovaný ako zamestnanec, takže nespĺňal všeobecnú podmienku na nemocenskú dávku. Napriek tomu dňa 30.03.2012 písomne požiadal o vyplatenie nemocenských dávok, žiadosť bola postúpená pobočkou v Rožňave pobočke v Liptovskom Mikuláši dňa 02.04.2012.

Namietal tiež, že súd sa nevysporiadal s jeho námietkou, že v správnom konaní neboli vykonané ním navrhované dôkazy; ak by boli vykonané, nemusel by súd konštatovať, že jeho tvrdenia sú vzhľadom na časový odstup nepreukázateľné. Má tiež za to, že s prihliadnutím na konkrétne okolnosti je záver o premlčaní nároku v hrubom rozpore s dobrými mravmi. Navrhol preto, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že rozhodnutie žalovanej zruší a vec jej vráti na ďalšie konanie.

Žalobca doplnil podané odvolanie podaním z 27.10.2014, v ktorom uviedol, že prikladá rozsudok Okresného súdu Rožňava zo dňa 28.02.2014 sp. zn. 10Cpr/2/2013, právoplatný 16.04.2014, ktorým súd určil, že pracovný pomer medzi žalobcom a žalovaným dňa 25.06.2008 trval. Poukázal tiež na Dohodu o skončení pracovného pomeru zo dňa 04.06.2008, ktorá podľa prezenčnej pečiatky Sociálnej poisťovne, pobočka Liptovský Mikuláš mala byť doručená na pobočku dňa 04.02.2013, jemu však nebola doručená vôbec a bola mu vydaná až na jeho žiadosť pobočkou Rožňava v roku 2014. Ak by mal dohodu k dispozícii v roku 2013, nemusel podávať žalobu na súd na určenie, že pracovný pomer dňa 25.06.2008 trval. Poukázal aj na rozhodnutie pobočky žalovanej v Liptovskom Mikuláši zo dňa 27.11.2013 č. 190-62/2013-LM, ktorým prerušila konanie vo veci posúdenia nároku na úrazový príplatok do dňa doručenia právoplatného rozhodnutia o predbežnej otázke, ktorá bola vyriešená

rozsudkom Okresného súdu Rožňava zo dňa 28.02.2014, právoplatným 16.04.2014, napriek tomu do dnešného dňa, t. j. 27.10.2014 vo veci rozhodnuté nebolo. Chce zdôrazniť, že pri každej návšteve pobočky v Rožňave mu tvrdili, že ako „dohodár“ nemá na nič nárok, čo trvalo do 04.02.2013, kedy bol jeho status zmenený na „zamestnanca“. O vyplatenie všetkých nárokov žiadal už 01.08.2008, niektoré mu aj boli vyplatené a na zvyšok vraj ako „dohodár“ nemal nárok, preto ich musel uplatňovať súdnou cestou. Uviedol, že predkladá Potvrdenie UPSVaR z 09.05.2014, že na tento štátny orgán predložil len kópiu potvrdenia o ukončení dočasnej pracovnej neschopnosti B zo dňa 23.12.2009, z čoho vyplýva, že originál predložil Sociálnej poisťovni, pobočke Rožňava. Z postúpenia spisovej dokumentácie zo dňa 19.12.2012 vyplýva, že pobočka v Liptovskom Mikuláši už v tomto čase disponovala všetkými potrebnými dôkazmi, aby mohla vo veci rozhodnúť, no napriek tomu tak neurobila. Odvolací súd poznamenáva, že toto podanie mu bolo doručené bez v ňom uvádzaných príloh.

Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že trvá na skutočnostiach uvedených vo vyjadrení zo dňa 20. februára 2014 k žalobe a reaguje len na odvolacie námietky. Žalobca sa mylí, že postup pri uplatňovaní nároku na nemocenské zamestnancami nemohol byť realizovaný vzhľadom na postoj jeho zamestnávateľa, pretože sa musel domáhať určenia, že úraz, ktorý utrpel, bol pracovným úrazom. Žalobca ako pomocný stavebný robotník utrpel dňa 4. júna 2008 úraz na stavbe v Bratislave. Dočasná pracovná neschopnosť vznikla dňa 25. júna 2008, t. j. v ochrannnej lehote (a trvala do 29. novembra 2009). Na každej žiadosti o nemocenské je o. i. uvedené, že pred podaním žiadosti je poistenec povinný vyznačiť, o ktorú dávku žiada a vyplniť a podpísať vyhlásenie na druhej strane potvrdenia s tým, že zamestnanec v ochrannnej lehote, uplatňujúci si nárok na nemocenské odovzdá toto potvrdenie hneď po jeho vystavení príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne. Žalobca mal teda predložiť, resp. zaslať II. diel Potvrdenia o dočasnej pracovnej neschopnosti č. B XXXXXX Sociálnej poisťovni, pobočka Liptovský Mikuláš. Jeho originál však pobočke v súvislosti s pracovným úrazom doručený nebol. Ak by si bol žalobca uplatnil nárok na nemocenské v čase, kedy bol uznaný za dočasne práceneschopného, nemal by rozhodnutím pobočky priznaný nárok na nemocenské pre nesplnenie všeobecnej podmienky nároku na nemocenské dávky ustanovenej v § 30 písm. a) zákona súčinnosťou do 31. decembra 2010, nakoľko nebol v čase vzniku dočasnej pracovnej neschopnosti nemocensky poistený, ani by mu v tom čase neplynula ochranná lehota, lebo bol do informačného systému Sociálnej poisťovne zaregistrovaný spätne až 4. februára 2013 ako zamestnanec F. X. na obdobie od 23. apríla 2008 do 4. júna 2008 na základe súdneho rozhodnutia. Ak by pobočka vtedy rozhodnutím nepriznala žalobcovi nárok na nemocenské, po zaregistrovaní do informačného systému, existovala možnosť v zmysle § 112 ods. 1 písm. c) zákona priznať žalobcovi rozhodnutím neprávom odopretú dávku za predpokladu, že by neuplynula lehota stanovená v § 112 ods. 1 zákona.

Žalobca si uplatnil nárok na nemocenské a jeho výplatu pri dočasnej pracovnej neschopnosti vzniknutej dňa 25. júna 2008 až 31. mája 2013, teda po uplynutí premlčacej doby v zmysle § 114 ods. 1 zákona, preto rozhodnutie žalovanej ako aj prvostupňového správneho orgánu boli vydané v súlade so zákonom. Vychádzajúc z uvedeného žalovaná navrhla, aby odvolací súd rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. 7S/226/2013-45 zo dňa 2. apríla 2014 ako vecne správny potvrdil.

III.

Konanie pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky
ako súdom odvolacím

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 246c ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“) v spojení s § 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo (podľa § 246c ods. 1 veta prvá O. s. p. v spojení s § 211 a nasl. O. s. p.) a dospel jednomyselne k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

Podľa § 250ja ods. 2 O. s. p. odvolací súd rozhodne o odvolaní spravidla bez pojednávania, ak to nie je v rozpore s verejným záujmom. Na prejednanie odvolania nariadi pojednávanie, ak to považuje za potrebné, alebo ak vykonáva dokazovanie. Odvolací súd nepovažoval za potrebné na prejednanie veci nariaďovať pojednávanie a takýto postup nebol v rozpore s verejným záujmom. Deň vyhlásenia

rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený 17. júna 2015 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O. s. p.).

Podľa § 30 zákona o sociálnom poistení, zamestnanec má nárok na nemocenskú dávku, ak

- a) splnil podmienky ustanovené na vznik nároku na nemocenskú dávku počas trvania nemocenského poistenia alebo po jeho zániku v ochrannnej lehote a
- b) nemá príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ podľa § 138 ods. 1, okrem príjmu, ktorý sa poskytuje z iného dôvodu, než za vykonanú prácu, za obdobie trvania dôvodu na poskytnutie nemocenskej dávky uvedeného v § 33 ods. 1, § 39 ods. 1, § 48 ods. 1 a § 49 ods. 1.

Podľa § 33 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, zamestnanec a povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činná osoba majú nárok na nemocenské, ak boli pre chorobu alebo úraz uznaní za dočasne práceneschopných na výkon zárobkovej činnosti alebo im bolo nariadené karanténne opatrenie podľa osobitného predpisu (ďalej len „dočasná pracovná neschopnosť“).

Podľa § 109 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, nárok na výplatu dávky vzniká splnením podmienok ustanovených týmto zákonom na vznik nároku na dávku, splnením podmienok nároku na jej výplatu a podaním žiadosti o priznanie alebo vyplácanie dávky.

Podľa § 114 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, nárok na výplatu dávky alebo jej časti sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, za ktorý dávka alebo jej časť patrili.

Podľa § 184 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, dávkové konanie sa začína, ak tento zákon neustanovuje inak, na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby, ktorá si uplatnila nárok na dávku a nárok na výplatu dávky.

Podľa § 186 ods. 4 zákona o sociálnom poistení, ak podanie neobsahuje predpísané náležitosti alebo nebolo predložené na tlačivo určenom Sociálnou poisťovňou, organizačná zložka Sociálnej poisťovne pomôže účastníkovi konania nedostatky odstrániť, prípadne vyzve účastníka konania, aby v určenej lehote nedostatky odstránil. Súčasne upozorní účastníka konania na dôsledky neodstránenia nedostatkov na ďalší priebeh konania.

Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie rozsudku krajského súdu ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania odvolací súd skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovanej a prvostupňového správneho orgánu. V danej veci odvolací súd posudzoval najmä otázku, či nárok na výplatu nemocenského za dočasnú pracovnú neschopnosť žalobcu je premlčaný podľa § 114 ods. 1 zákona o sociálnom poistení.

Z administratívneho spisu žalovaného odvolací súd zistil, že prvostupňovým rozhodnutím zo dňa 18.07.2013 pod č. 200-008494-CA02/2013 Sociálna poisťovňa, pobočka Liptovský Mikuláš rozhodla vo vzťahu k žalobcovi tak, že mu pri dočasnej pracovnej neschopnosti vzniknutej dňa 25. júna 2008 priznala nemocenské do 23. júna 2009 s tým, že nárok na výplatu nemocenského za celé toto obdobie je premlčaný. Rozhodla tak s odôvodnením, že žalobca si nárok na nemocenské uplatnil 31.05.2013, teda po uplynutí premlčacej doby v zmysle § 114 ods. 1 zákona. Žalovaná odvolanie žalobcu zamietla a napadnuté rozhodnutie potvrdila. V odôvodnení rozhodnutia o. i. uviedla, že Sociálna poisťovňa nemá II. diel Potvrdenia o dočasnej pracovnej neschopnosti, ktorý je žiadosťou o nemocenské a náhrada zaň bola overená až 22. mája 2013 a doručená miestne príslušnej pobočke dňa 31. mája 2013, kedy začalo dávkové konanie. Pretože žalobca si nárok na nemocenské pri dočasnej pracovnej neschopnosti uplatnil až dňa 31. mája 2013, je jeho nárok na výplatu nemocenského za obdobie od 25. júna 2008 do konca podporného obdobia v súlade s § 114 ods. 1 zákona premlčaný.

V konaní nebolo sporné, že žalobca utrpel dňa 04.06.2008 pracovný úraz, v dôsledku ktorého bol v období od 25.06.2008 do 29.11.2009 dočasne práceneschopný. Sporným bolo, kedy si žalobca nárok

na nemocenské uplatnil, keď pri vzniku dočasnej pracovnej neschopnosti žalobcu bola sporná otázka, či bol v čase úrazu v pracovnom pomere, resp. v ochrannnej dobe a teda či trvalo jeho nemocenské poistenie a vznikol mu nárok na nemocenské v zmysle § 33 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Táto otázka bola predmetom súdneho konania, v ktorom Okresný súd Rožňava rozsudkom č. k. 12C/82/2009 - 129 zo dňa 11. apríla 2011 určil, že „úraz, ktorý utrpel žalobca ako zamestnanec žalovaného (F. X.) dňa 04.06.2008 na stavbe „Obytný súbor III veže“ v Bratislave, je pracovným úrazom“. Ďalšou úspešnou žalobou sa žalobca domáhal na Okresnom súde v Rožňave určenia, že jeho pracovný pomer s F. X. dňa 25.06.2008 (v čase vzniku dočasnej práceneschopnosti) trval, čo viedlo k vykonaniu spätnej registrácie žalobcu v Sociálnej poisťovni ako zamestnanca F. X. v období od 23. apríla 2008 do 4. júna 2008, a to dňa 04.02.2013. Žalovaná pritom sama vo svojich podaniach uviedla, že pokiaľ by bola o žiadosti žalobcu o nemocenské rozhodovala pred týmto dátumom, bola by jeho žiadosť zamietla a náprava by bola možná len v zmysle § 112 ods. 1 zákona, pretože žalobcu v tom čase neevidovala ako zamestnanca. To dodáva aj na presvedčivosti tvrdeniu žalobcu, že pracovníci pobočky Sociálnej poisťovne opakovane odmietali začať konanie vo veci priznania nemocenských dávok, lebo ho nepovažovali za úspešné a na rozdiel od krajského súdu najvyšší súd priznáva týmto námietkam relevanciu. Má za to, že správne orgány pochybili, keď v tomto smere nevykonali žiadne dokazovanie, hoci návrhy žalobcu smerovali voči konkrétnym osobám a ich postup by nemal byť na ťarchu žalobcu.

Z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že diel I. A Potvrdenia o dočasnej pracovnej neschopnosti bol doručený Sociálnej poisťovni, pobočka Rožňava dňa 8. decembra 2009; i keď nešlo o „správny diel“, aký iný dôvod by mal žalobca doručovať toto potvrdenie sociálnej poisťovni, než uplatniť si nárok vyplývajúci z dočasnej pracovnej neschopnosti, teda nárok na nemocenské. Odvolací súd má za to, že s prihliadnutím na všetky okolnosti bol namieste postup podľa citovaného ustanovenia § 186 ods. 4 zákona o sociálnom poistení, a že pracovníci žalovaného nemali byť ovplyvnení skutočnosťou, že za daného stavu veci by museli žiadosť žalobcu zamietnuť. Napokon začatie súdneho konania o určenie, že pracovný pomer žalobcu s F. X. ku dňu vzniku dočasnej pracovnej neschopnosti dňa 25.06.2008 trval, by bolo dôvodom na prerušenie konania o predmetnej dávke až do jeho právoplatného skončenia.

Rozhodnutie žalovaného vychádzalo aj zo skutočnosti, že žalobca podal žiadosť o nemocenské prostredníctvom splnomocnenej zástupkyne dňa 03.05.2013, podľa obsahu tohto podania však nešlo o novú žiadosť, ale o urgenciu vybavenia tohto nároku na základe ďalšieho Potvrdenia o dočasnej pracovnej neschopnosti, ktoré mal žalobca odoslať v máji 2012 v origináli spolu s lekársym posudkom bodového ohodnotenia jeho spoločenského uplatnenia Sociálnej poisťovni, pobočka Liptovský Mikuláš, tá ho však neeviduje a tvrdenie žalobcu považovali za bezpredmetné, lebo „nie je viditeľná ani prezentačná pečiatka Sociálnej poisťovne, ktorá by potvrdzovala, že predmetný doklad bol doručený k nám“, teda každá pochybnosť bola vyhodnotená v neprospech žalobcu.

Uvedené potvrdzuje právny názor najvyššieho súdu o nesprávnom právnom posúdení veci správnym orgánom, čo vedie k porušeniu zásady dobrého výkonu verejnej správy. Po zohľadnení všetkých okolností dospel odvolací súd k záveru, že nárok žalobcu na nemocenské treba považovať za uplatnený dňom 8. decembra 2009, preto námietka premĺčania nie je dôvodná.

Z tohto dôvodu odvolací súd vyhovel odvolaniu žalobcu a podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. napadnutý rozsudok zmenil tak, že rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie s tým, že podľa § 250ja ods. 4 O.s.p. súd prvého stupňa aj správny orgán sú viazané právnym názorom odvolacieho súdu, ak bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a 2 O.s.p. a § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, nakoľko úspešný žalobca si trovy z titulu trov právneho zastúpenia v zákonnej lehote do troch pracovných dní od vyhlásenia rozhodnutia podľa § 151 ods. 1 O.s.p. nevyčísľil (vyčíslenie trov konania bolo najvyššiemu súdu doručené dňa 03.07.2015, rozsudok bol verejne vyhlásený 17.06.2015) a zo spisu iné trovy konania nevyplývajú a žalovaná zo zákona nemá na ich náhradu nárok.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.